COP29 birlik və həmrəylik körpüsü olacaq

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) kimi qlobal tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ilə bağlı qərarın qəbul edilməsi dünyanın ölkəmizə artan marağının və etimadının ifadəsidir. Bu, dünya dövlətləri və birlikləri tərəfindən dəstəklənir, təqdir olunur.

COP29-un yaddaqalan olacağı, uğurlu nəticələr əldə ediləcəyi kimsədə şübhə doğurmur. Sessiyanın başlanacağı günə beş ay qalıb və iştirakçı dövlətlər xeyli vaxtdır COP29-a hazırlaşır, gündəliyini müzakirə edirlər. Təcrübə göstərir ki, belə tədbirlər dövlətlər arasındakı birliyin və həmrəyliyin göstəricisi kimi tarixin yaddaşına hopur. Təsadüfi deyil ki, COP29-un şüarı "Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!"dır. Bu sessiya xarici dövlətlərin və beynəlxalq birliklərin ölkəmizə artan marağının və etimadının ifadəsi kimi beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin məntiqi davamıdır. Tədbir həm də Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqlarının irəliləməsinə müsbət təsir etməsilə fərqlənir. Siyasətçilərin və politoloqların qənaətinə görə, sülh müqaviləsinin yaxın zamanlarda bağlanması mümkündür.

Tədbir noyabrda baş tutacaq, amma bu gün dünyanın gözü Bakıdadır. Demək olar ki, hər həftə iştirak edəcək dövlətlərin nümayəndələri Bakıya gəlir, eləcə də COP29-un azərbaycanlı təmsilçiləri qarşılıqlı olaraq xarici dövlətlərə səfərlər edirlər. Belə səfərlərdə müzakirə olunan məsələlər ölkələr arasında əməkdaşlığı gücləndirmək, "yaşıl dünya" üçün birləşmək, "yaşıl iqtisadiyyat"ı inkişaf etdirmək baxımından əhəmiyyətlidir. Bütün dünya görür ki, Azərbaycan alternativ enerji mənbələrinə keçid etməkdə iradəli addımlar atır. Dəyişim göz qabağındadır, bu sahədə əldə olunan uğurlarda dünyanın aparıcı şirkətlərinin də payı var.

COP29 platforması Azərbaycanın "yaşıl enerji" sahəsindəki iradəsinin potensialını gücləndirəcək. Bunu BMT kimi nəhəng bir qurum da təsdiq edir: "Azərbaycanın COP29-a evsahibliyi etməsi ölkə üçün böyük uğurdur. BMT COP29-un sədrliyinə geniş miqyasda dəstək verir". BMT-nin Mətbuat xidmətinin məlumatında daha sonra deyilir: "BMT İqlim Dəyişmələri (BMT İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası - UNFCCC) Katibliyi COP29-un sədrliyinə danışıqlar, əməliyyatlar (konfrans idarəçiliyi və logistika) və maraqlı tərəflər nöqteyi-nəzərindən texniki dəstək göstərir. Bununla yanaşı, BMT İqlim Dəyişmələri BMT-nin qurumları ilə birlikdə COP29 komandasına və digər tərəflərə danışıqların aparılması da daxil olmaqla, potensialın artırılması dəstəyini koordinasiya edir. Ölkə səviyyəsində isə BMT komandası Azərbaycanda iqlim fəaliyyətlərini mobilizə etmək üçün bütün maraqlı tərəflərlə işləyir. Buna misal olaraq, BMT-nin Azərbaycan nümayəndəliyi tərəfdaşlarla birlikdə iqlim dəyişikliyi və ədalətli keçidlə bağlı ölkə boyu dialoq və fəaliyyətə təkan vermək üçün "29 iqlim müzakirəsi: COP29-a gedən yol" adlı təşəbbüs həyata keçirib".

Təkcə dövlət başçıları deyil, dünya ictimaiyyəti, qabaqcıl ölkələrin QHT rəhbərləri gündəlik fəaliyyətlərində COP29-un əhəmiyyətini vurğulayırlar. Bu günlər ABŞ, Böyük Britaniya, Almaniya, Belçika, Niderland, İtaliya, Macarıstan, Avstraliya, Pakistan, Nigeriya, Əlcəzair, Kamerun, Meksika, Hindistandan olan QHT-lər və ictimai fəallar Azərbaycan Milli QHT Forumuna məktub ünvanlayaraq, COP29-a evsahibliyi edən ölkəmizə güclü dəstək ifadə ediblər. 30 QHT rəhbərinin imzaladığı müraciətdə deyilir: " İnklüziv və birgə iqlim fəaliyyətinin tərəfdarları kimi, biz QHT-lərin COP29-da iştirakının vacib əhəmiyyətinə qəti şəkildə inanırıq. QHT-lər öz icmaları ilə dərin əlaqələri olan maraqlı tərəflər kimi çıxış edərək COP29-da müzakirə və qərar qəbuletmə proseslərini zənginləşdirən özünəməxsus fikir, təcrübə və perspektivlər təklif edir. Onların iştirakı iqlim böhranını həll etmək üçün kollektiv öhdəliyi gücləndirərək sahiblənmə, məsuliyyət və həmrəylik hissini gücləndirir. Planetimiz üçün ümidli gələcəyə dəstək səylərində Azərbaycan Milli QHT Forumu, COP29-un Sədrliyi və Azərbaycan ilə həmrəy olduğumuzu bəyan edirik".

Azərbaycanla həmrəy olan daha bir qurumun başçısı - Beynəlxalq Enerji Agentliyinin (BEA) rəhbəri Fatih Birol deyib ki, ekoloji təmiz enerjiyə qlobal investisiyalar əhəmiyyətli dərəcədə artır, lakin inkişaf etməkdə olan ölkələrə ayrılan vəsaitlərin həcmi 2015-ci ildən bəri ümumi məbləğin 15 faizi səviyyəsində dəyişməz olaraq qalır. Hazırda bu məbləğ təxminən 250 milyard dollar təşkil edir: "Noyabr ayında Bakıda keçiriləcək COP29 konfransı ərəfəsində ölkələr iqlim proqramlarının illik maliyyələşdirilməsinin yeni detallarını hazırlayırlar ki, bu da ən azı yüz milyard dollar təşkil edəcək. Bu mövzu BMT səviyyəsində mübahisələrə səbəb olub, çünki 2009-cu ildə qarşıya qoyulan və yoxsul ölkələrə 2022-ci ilə qədər ildə 100 milyard dollar ayırmağı nəzərdə tutan əvvəlki iqlim maliyyələşdirmə hədəfə nail olunmayıb".

İtaliya Asiya İnstitutunun (ISIA) və Siena Universitetinin geosiyasi analitiki Fabio İndeonun fikrincə, COP29 Azərbaycanın enerji keçidinə sadiqliyini göstərmək üçün mühüm platforma olacaq. Bu baxımdan, ölkədə istehsal olunan elektrik enerjisinin Cənub-Şərqi Avropa bazarlarına nəqlini nəzərdə tutan "yaşıl enerji" layihəsi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan Avropanın idxal coğrafiyasının şaxələndirilməsi strategiyasının həyata keçirilməsi üçün səylərini dəstəkləməyə hazır olduğunu nümayiş etdirən etibarlı təchizatçı kimi "köhnə qitə"nin enerji təhlükəsizliyində əsas tərəfdaşıdır.

Bu günlərdə UNESCO-nun mənzil-qərargahında Ümumdünya Ətraf Mühitin Mühafizəsi Gününə həsr edilmiş "Təhsil vasitəsilə insanları və planeti birləşdirək" adlı tədbir də keçirilib. Tədbirdə məktəblərdə və icmalarda ekoloji maarifləndirmənin artırılması, davamlı inkişaf üçün ömür boyu təhsilin həyata keçirilməsi və gələcək çağırışlara hazırlıq strategiyaları, eləcə də COP29-a dair fikir mübadiləsi aparılıb. Ümumilikdə BMT-nin, UNESCO-nun və çoxsaylı dövlətlərin COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinə müsbət yanaşmalarına əsasən demək olar ki, ölkəmiz qlobal tədbirin tələblərinə cavab verir. Azərbaycan iqlim dəyişikliyi və təbii fəlakətlərə qarşı müqavimət göstərmək üçün "yaşıl dünya"ya keçid etməyə tam hazırdır.

Züleyxa ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2024.- 4 iyun, № 116.- S.10.